

I

(Νομοθετικές πράξεις)

ΟΔΗΓΙΕΣ

ΟΔΗΓΙΑ 2011/36/ΕΕ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 5ης Απριλίου 2011

για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της, καθώς και για την αντικατάσταση της απόφασης-πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ του Συμβουλίου

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 82 παράγραφος 2 και το άρθρο 83 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής ⁽¹⁾,

Αφού ζήτησαν τη γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών,

Μετά τη διαβίβαση του σχεδίου νομοθετικής πράξης στα εθνικά κοινοβούλια,

Αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία ⁽²⁾,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Η εμπορία ανθρώπων συνιστά σοβαρό έγκλημα, το οποίο διαπράττεται συχνά στο πλαίσιο του οργανωμένου εγκλήματος, καθώς και κατάφωρη παραβίαση των θεμελιωδών δικαιωμάτων, και απαγορεύεται ρητά από τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η πρόληψη και καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων αποτελεί προτεραιότητα για την Ένωση και τα κράτη μέλη.
- (2) Η παρούσα οδηγία αποτελεί μέρος γενικής δράσης κατά της εμπορίας ανθρώπων που καλύπτει δράση με τη συμμετοχή τρίτων χωρών, όπως αναφέρεται στο «Έγγραφο δράσης για την ενίσχυση της εξωτερικής διάστασης της Ένωσης όσον αφορά τη δράση για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων» προς μια οικουμενική δράση της ΕΕ για την

καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων», που εγκρίθηκε από το Συμβούλιο στις 30 Νοεμβρίου 2009. Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να αναληφθεί δράση σε τρίτες χώρες προέλευσης και μεταφοράς θυμάτων, για την αύξηση της ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης, τη βελτίωση της ευάλωτης κατάστασης, την παροχή στήριξης και συνδρομής στα θύματα, την καταπολέμηση των βασικών αιτιών της εμπορίας ανθρώπων, και τη στήριξη των τρίτων χωρών αυτών ώστε να εκπονήσουν κατάλληλη νομοθεσία κατά της εμπορίας ανθρώπων.

- (3) Στην παρούσα οδηγία αναγνωρίζονται οι ιδιαιτερότητες ανά φύλο του φαινομένου της εμπορίας και ότι συχνά η εμπορία γυναικών και ανδρών διεξάγεται για διαφορετικούς σκοπούς. Για το λόγο αυτό, η συνδρομή και τα μέτρα στήριξης θα πρέπει, όπου είναι δυνατόν, να σχεδιάζονται με βάση το φύλο. Οι παράγοντες «ώθησης» και «έλξης» μπορεί να διαφέρουν αναλόγως των σχετικών τομέων, όπως η εμπορία ανθρώπων για τη βιομηχανία του σεξ ή για εκμετάλλευση εργασίας, παραδείγματος χάριν, σε κατασκευαστικές εργασίες, τον γεωργικό τομέα ή για οικιακή εργασία.
- (4) Η Ένωση έχει αναλάβει δέσμευση όσον αφορά την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, καθώς και την προστασία των δικαιωμάτων των θυμάτων της εμπορίας. Για τον σκοπό αυτό, εκδόθηκε η απόφαση-πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 19ης Ιουλίου 2002, για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων ⁽³⁾, καθώς και σχέδιο της ΕΕ για βέλτιστες πρακτικές, πρότυπα και διαδικασίες για την καταπολέμηση και την πρόληψη της εμπορίας ανθρώπων ⁽⁴⁾. Εξάλλου, στο πρόγραμμα της Στοκχόλμης —Μια ανοικτή και ασφαλής Ευρώπη που εξυπηρετεί και προστατεύει τους πολίτες— ⁽⁵⁾ που ενέκρινε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, δίδεται σαφής προτεραιότητα στην καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων. Θα πρέπει να μελετηθεί η εφαρμογή άλλων μέτρων, όπως η στήριξη για την ανάπτυξη γενικών κοινών δεικτών της Ένωσης για την αναγνώριση των θυμάτων εμπορίας, μέσω ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων φορέων, και ειδικότερα των δημόσιων και ιδιωτικών κοινωνικών υπηρεσιών.

⁽¹⁾ Γνώμη της 21ης Οκτωβρίου 2010 (δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα).

⁽²⁾ Θέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 14ης Δεκεμβρίου 2010 (δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα) και απόφαση του Συμβουλίου της 21ης Μαρτίου 2011.

⁽³⁾ ΕΕ L 203 της 1.8.2002, σ. 1.

⁽⁴⁾ ΕΕ C 311 της 9.12.2005, σ. 1.

⁽⁵⁾ ΕΕ C 115 της 4.5.2010, σ. 1.

- (5) Οι αρχές επιβολής του νόμου των κρατών μελών θα πρέπει να εξακολουθήσουν να συνεργάζονται για την ενίσχυση της καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων. Ως προς αυτό, είναι σημαντική η στενή διασυνοριακή συνεργασία, μεταξύ άλλων και η ανταλλαγή πληροφοριών και βέλτιστων πρακτικών, καθώς και ο συνεχής ανοικτός διάλογος μεταξύ των αστυνομικών, δικαστικών και οικονομικών αρχών των κρατών μελών. Ο συντονισμός των ερευνών και των δίωξεων των υποθέσεων εμπορίας ανθρώπων θα πρέπει να διευκολύνεται με την ενισχυμένη συνεργασία με την Ευρώπη και την Eurojust, τη σύσταση κοινών ομάδων έρευνας, καθώς και με την εφαρμογή της απόφασης-πλαίσιο 2009/948/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 30ής Νοεμβρίου 2009, για την πρόληψη και τον διακανονισμό συγκρούσεων δικαιοδοσίας σε ποινικές υποθέσεις ⁽¹⁾.
- (6) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενθαρρύνουν τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και να συνεργάζονται στενά με αυτές, περιλαμβανομένων και των σχετικών αναγνωρισμένων και ενεργών μη κυβερνητικών οργανώσεων που συνεργάζονται με θύματα εμπορίας, ειδικότερα στο πλαίσιο πρωτοβουλιών για τη διαμόρφωση πολιτικών, εκστρατειών για τη βελτίωση της πληροφόρησης και της ευαισθητοποίησης, ερευνητικών και εκπαιδευτικών προγραμμάτων και κατάρτιση τόσο στην παρακολούθηση όσο και στην αξιολόγηση των επιπτώσεων των μέτρων για την καταπολέμηση της εμπορίας.
- (7) Η παρούσα οδηγία υιοθετεί ολοκληρωμένη, ολιστική και υπέρ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων προσέγγιση όσον αφορά την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και κατά την εφαρμογή της θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη η οδηγία 2004/81/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με τον τίτλο παραμονής που χορηγείται στους υπηκόους τρίτων χωρών που είναι θύματα εμπορίας ανθρώπων ή συνέργειας στη λαθρομετανάστευση, οι οποίοι συνεργάζονται με τις αρμόδιες αρχές ⁽²⁾, και η οδηγία 2009/52/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 2009, σχετικά με την επιβολή ελάχιστων προτύπων όσον αφορά τις κυρώσεις και τα μέτρα κατά των εργοδοτών που απασχολούν παράνομα διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών ⁽³⁾. Βασικοί στόχοι της παρούσας οδηγίας είναι η πιο σθεναρή πρόληψη, η δίωξη και η προστασία των δικαιωμάτων των θυμάτων. Η παρούσα οδηγία επεξηγεί επίσης τα πλαίσια στα οποία παρουσιάζονται οι διάφορες μορφές εμπορίας και στοχεύει στη διασφάλιση των πλέον αποτελεσματικών μέτρων αντιμετώπισης της κάθε μορφής της.
- (8) Τα παιδιά είναι πιο ευάλωτα από τους ενηλίκους και συνεπώς κινδυνεύουν περισσότερο να πέσουν θύματα εμπορίας ανθρώπων. Η παρούσα οδηγία πρέπει να εφαρμόζεται με γνώμονα το ύψιστο συμφέρον του παιδιού, σύμφωνα με τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών του 1989 για τα δικαιώματα του παιδιού.
- (9) Το πρωτόκολλο των Ηνωμένων Εθνών του 2000 για την πρόληψη, καταστολή και δίωξη της εμπορίας προσώπων, ιδίως γυναικών και παιδιών, το οποίο συμπληρώνει τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του διακρατικού οργανωμένου εγκλήματος, καθώς και η σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης περιέχει έναν μηχανισμό αξιολόγησης που αποτελείται από την ομάδα εμπειρογνομόνων για τη δράση κατά της εμπορίας ανθρώπων (GRETA) και την επιτροπή των συμβαλλομένων μερών. Προς αποφυγή περιττών προσπαθειών, θα πρέπει να υποστηριχθεί ο συντονισμός μεταξύ διεθνών οργανισμών με αρμοδιότητες όσον αφορά τη δράση καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων.
- (10) Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται με την επιφύλαξη της αρχής της μη επαναπροώθησης σύμφωνα με τη σύμβαση του 1951 για το καθεστώς των προσφύγων (σύμβαση της Γενεύης) και συνάδει με το άρθρο 4 και το άρθρο 19 παράγραφος 2 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- (11) Για να αντιμετωπιστούν πρόσφατες εξελίξεις του φαινομένου της εμπορίας ανθρώπων, η παρούσα οδηγία υιοθετεί μια ευρύτερη αντίληψη ως προς το τι πρέπει να θεωρείται εμπορία ανθρώπων σε σχέση με την έννοια που λαμβάνεται υπόψη στην απόφαση-πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ, και συνεπώς περιλαμβάνει πρόσθετες μορφές εκμετάλλευσης. Στο πλαίσιο της παρούσας οδηγίας, η καταναγκαστική επαιτεία θα πρέπει να νοείται ως μορφή καταναγκαστικής εργασίας ή υπηρεσιών όπως ορίζονται στη σύμβαση Π.Ο αριθ. 29 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας του 1930 για καταναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία. Ως εκ τούτου, η εκμετάλλευση της επαιτείας, συμπεριλαμβανομένης της χρησιμοποίησης εξαρτωμένου ατόμου που είναι θύμα εμπορίας για σκοπούς επαιτείας, θα πρέπει να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του ορισμού της εμπορίας ανθρώπων μόνο εφόσον συντρέχουν όλα τα στοιχεία καταναγκαστικής εργασίας ή υπηρεσιών. Υπό το πρίσμα της σχετικής νομολογίας, το κύρος οιασδήποτε πιθανής συναίνεσης για την εκτέλεση αυτής της εργασίας ή υπηρεσιών θα πρέπει να αξιολογείται κατά περίπτωση. Εντούτοις, στις περιπτώσεις που ενέχεται παιδί, οιαδήποτε πιθανή συναίνεση δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να θεωρείται έγκυρη. Η έκφραση «εκμετάλλευση εγκληματικών δραστηριοτήτων» θα πρέπει να νοείται ως εκμετάλλευση προσώπου για τη διάπραξη, μεταξύ άλλων, μικροκλοπών, κλοπών σε καταστήματα, λαθρεμπορίου ναρκωτικών και άλλων παρόμοιων δραστηριοτήτων που υπόκεινται σε κυρώσεις και ενέχουν οικονομικά οφέλη. Ο ορισμός καλύπτει επίσης την εμπορία ανθρώπων με σκοπό την αφαίρεση οργάνων, που συνιστά σοβαρή παραβίαση της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας και της σωματικής ακεραιότητας καθώς και, παραδείγματος χάριν, άλλες συμπεριφορές όπως περιπτώσεις παράνομων υιοθεσιών ή καταναγκαστικών γάμων εφόσον συνιστούν αντικειμενική υπόσταση εμπορίας ανθρώπων.
- (12) Η αυστηρότητα των κυρώσεων στην παρούσα οδηγία αντικατοπτρίζει την όλο και μεγαλύτερη ανησυχία στα κράτη μέλη σχετικά με την ανάπτυξη του φαινομένου της εμπορίας ανθρώπων. Για τον λόγο αυτό η παρούσα οδηγία χρησιμοποιεί ως βάση τα επίπεδα 3 και 4 στα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 24ης-25ης Απριλίου 2002 όσον αφορά την προσέγγιση των ποινών. Όταν το αδίκημα διαπράττεται υπό ορισμένες περιστάσεις, για παράδειγμα σε βάρος ιδιαίτερα ευάλωτου θύματος, η ποινή θα πρέπει να είναι αυστηρότερη. Στο πλαίσιο της παρούσας οδηγίας, μεταξύ των

⁽¹⁾ EE L 328 της 15.12.2009, σ. 42.

⁽²⁾ EE L 261 της 6.8.2004, σ. 19.

⁽³⁾ EE L 168 της 30.6.2009, σ. 24.

- ιδιαίτερα ευάλωτων προσώπων θα πρέπει να συμπεριλαμβάνονται τουλάχιστον όλα τα παιδιά. Άλλοι παράγοντες που μπορούν να ληφθούν υπόψη κατά την αξιολόγηση του εύαλουτου χαρακτήρα των θυμάτων είναι, παραδείγματος χάριν, το φύλο, η εγκυμοσύνη, η κατάσταση της υγείας και η αναπηρία. Όταν το αδίκημα είναι ιδιαίζόντως σοβαρό, για παράδειγμα όταν τίθεται σε κίνδυνο η ζωή του θύματος ή όταν έχει χρησιμοποιηθεί σοβαρή βία όπως βασανιστήρια, καταναγκαστική χρήση ναρκωτικών/φαρμάκων, βιασμός ή άλλες σοβαρές μορφές ψυχολογικής, σωματικής ή σεξουαλικής βίας ή έχει προκληθεί με άλλο τρόπο σοβαρή βλάβη στο θύμα, αυτό θα πρέπει επίσης να αντικατοπτρίζεται σε πιο αυστηρές ποινές. Όταν στο πλαίσιο της παρούσας οδηγίας γίνεται αναφορά σε παράδοση, η αναφορά ερμηνεύεται σύμφωνα με την απόφαση-πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2002, για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των κρατών μελών⁽¹⁾. Θα μπορούσε να λαμβάνεται υπόψη στο πλαίσιο της εκτέλεσης της ποινής και η σοβαρότητα του διαπραχθέντος αδικήματος.
- (13) Κατά την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων θα πρέπει να εφαρμόζονται οι υφιστάμενες πράξεις για την κατάσχεση και τη δήμευση των προϊόντων του εγκλήματος, όπως η σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διακρατικού Οργανωμένου Εγκλήματος και τα πρωτόκολλά της, η σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης του 1990 σχετικά με τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, την εξακρίβωση, αναζήτηση, κατάσχεση και δήμευση των προϊόντων του εγκλήματος, η απόφαση-πλαίσιο 2001/500/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2001, για το ξέπλυμα χρήματος, τον προσδιορισμό, τον εντοπισμό, τη δέσμευση, την κατάσχεση και τη δήμευση των οργάνων και των προϊόντων του εγκλήματος⁽²⁾ και η απόφαση-πλαίσιο 2005/212/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 24ης Φεβρουαρίου 2005, σχετικά με τη δήμευση των προϊόντων, οργάνων και περιουσιακών στοιχείων του εγκλήματος⁽³⁾. Θα πρέπει να ενθαρρύνεται η χρήση των κατασχεθέντων και δημευθέντων οργάνων και προϊόντων των εγκλημάτων που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία για τη στήριξη της συνδρομής προς τα θύματα και της προστασίας τους, περιλαμβανομένης και της αποζημίωσης των θυμάτων και για διασυνοριακές δραστηριότητες επιβολής του ενωσιακού δικαίου για την αντιμετώπιση της εμπορίας ανθρώπων.
- (14) Τα θύματα της εμπορίας ανθρώπων θα πρέπει, σύμφωνα με τις βασικές αρχές των νομικών συστημάτων των σχετικών κρατών μελών, να προστατεύονται από τη δίωξη ή την επιβολή κυρώσεων για εγκληματικές δραστηριότητες, όπως π.χ. χρήση πλαστών εγγράφων ή αδικήματα που προβλέπονται στη νομοθεσία περί πορνείας ή μετανάστευσης, τις οποίες έχουν υποχρεωθεί να διαπράξουν ως άμεση συνέπεια της κατάστασής τους ως θυμάτων εμπορίας ανθρώπων. Σκοπός αυτής της προστασίας είναι να διασφαλιστούν τα ανθρώπινα δικαιώματα των θυμάτων, να αποφευχθεί περαιτέρω θυματοποίηση και παράλληλα να ενθαρρυνθούν τα θύματα να προσέλθουν ως μάρτυρες στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών κατά των δραστών. Η διασφάλιση αυτή δεν θα πρέπει να αποκλείει τη δίωξη ή την επιβολή ποινής για αδικήματα που διαπράττει ή στα οποία συμμετέχει ένα πρόσωπο εκ προθέσεως.
- (15) Για να εξασφαλιστεί η επιτυχής διερεύνηση και δίωξη αδικημάτων σχετικών με την εμπορία ανθρώπων, η έναρξή τους δεν θα πρέπει να εξαρτάται, καταρχήν, από την κατάθεση μήνυσης ή έγκλησης εκ μέρους των θυμάτων. Όταν τούτο επιβάλλεται από το χαρακτήρα του αδικήματος, η δίωξη πρέπει να επιτρέπεται για ικανό χρονικό διάστημα μετά την ενηλικίωση του θύματος. Η διάρκεια του ικανού χρονικού διαστήματος θα πρέπει να καθορίζεται σύμφωνα με το αντίστοιχο εθνικό δίκαιο. Οι υπάλληλοι των υπηρεσιών επιβολής του νόμου και δίωξης θα πρέπει να έχουν τύχει επαρκούς επιμόρφωσης, με σκοπό ιδίως την ενίσχυση της εφαρμογής του διεθνούς δικαίου και της δικαστικής συνεργασίας. Όσοι είναι υπεύθυνοι για τη διερεύνηση και την άσκηση δίωξεων στην περίπτωση αυτού του τύπου αδικημάτων θα πρέπει να έχουν επίσης πρόσβαση σε εργαλεία που χρησιμοποιούνται για τη διερεύνηση περιπτώσεων οργανωμένου εγκλήματος ή άλλων περιπτώσεων σοβαρών ποινικών αδικημάτων. Τα εργαλεία αυτά θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν παρακολούθηση των επικοινωνιών, κεκαλυμμένη παρακολούθηση συμπεριλαμβανόμενης και της ηλεκτρονικής παρακολούθησης, παρακολούθηση τραπεζικών λογαριασμών και άλλες οικονομικής φύσεως έρευνες.
- (16) Για να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική δίωξη διεθνών σπειρών το κέντρο δράσης των οποίων τοποθετείται σε κράτος μέλος και οι οποίες διαπράττουν αδικήματα εμπορίας ανθρώπων σε τρίτες χώρες, θα πρέπει να θεμελιωθεί διεθνής δικαιοδοσία για το αδίκημα της εμπορίας ανθρώπων στις περιπτώσεις που ο δράστης είναι υπήκοος του εν λόγω κράτους μέλους και το αδίκημα διαπράττεται εκτός του εδάφους του εν λόγω κράτους μέλους. Ομοίως, θα μπορούσε να θεμελιωθεί δικαιοδοσία και στις περιπτώσεις που ο δράστης είναι συνήθως διαμένον κράτους μέλους, το θύμα είναι υπήκοος κράτους μέλους ή συνήθως διαμένον σε αυτό, ή όταν το αδίκημα διαπράττεται για λογαριασμό νομικού προσώπου εγκαταστημένου στο έδαφος κράτους μέλους και το αδίκημα διαπράττεται εκτός του εδάφους του εν λόγω κράτους μέλους.
- (17) Ενώ η οδηγία 2004/81/ΕΚ προβλέπει την έκδοση τίτλου παραμονής για τα θύματα εμπορίας ανθρώπων που είναι υπήκοοι τρίτων χωρών, και η οδηγία 2004/38/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών⁽⁴⁾ ρυθμίζει την άσκηση από τους πολίτες της Ένωσης και τα μέλη των οικογενειών τους του δικαιώματος να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας από την απέλαση, η παρούσα οδηγία θεσπίζει ειδικά προστατευτικά μέτρα για κάθε θύμα εμπορίας ανθρώπων. Κατά συνέπεια, η παρούσα οδηγία δεν ασχολείται με τους όρους παραμονής των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων στην επικράτεια των κρατών μελών.
- (18) Είναι απαραίτητο για τα θύματα της εμπορίας ανθρώπων να είναι σε θέση να απολαύουν κατά τρόπο αποτελεσματικό των δικαιωμάτων τους. Ως εκ τούτου, στα θύματα θα πρέπει να εξασφαλίζεται η παροχή συνδρομής και στήριξης πριν, κατά τη διάρκεια και για ικανό χρονικό διάστημα μετά τις ποινικές διαδικασίες. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να προβλέπουν πόρους στους οποίους θα βασίζεται η συνδρομή προς τα θύματα, η στήριξή τους και η προστασία τους. Στην παρεχόμενη συνδρομή και στήριξη θα πρέπει να περιλαμβάνεται

(1) ΕΕ L 190 της 18.7.2002, σ. 1.

(2) ΕΕ L 182 της 5.7.2001, σ. 1.

(3) ΕΕ L 68 της 15.3.2005, σ. 49.

(4) ΕΕ L 158 της 30.4.2004, σ. 77.

μια ελάχιστη σειρά μέτρων αναγκαίων ώστε τα θύματα να μπορέσουν να συνέλθουν και να απαλλαγούν από τους διακινητές τους. Η πρακτική εφαρμογή αυτών των μέτρων θα πρέπει, με βάση την κατά περίπτωση αξιολόγηση που γίνεται σύμφωνα με τις εθνικές διαδικασίες, να λαμβάνει υπόψη τις περιστάσεις, το πολιτιστικό πλαίσιο και τις ανάγκες του ενδιαφερόμενου προσώπου. Η συνδρομή και στήριξη θα πρέπει να παρέχονται αμέσως σε ένα πρόσωπο μόλις υπάρξουν βάσιμοι λόγοι για να πιστευτεί κανείς ότι είναι θύμα εμπορίας ανθρώπων και ανεξάρτητα από την προθυμία του/της να προσέλθει ως μάρτυρας. Στις περιπτώσεις που το θύμα δεν διαμένει νόμιμα στο σχετικό κράτος μέλος, η συνδρομή και η στήριξη θα πρέπει να παρέχονται άνευ όρων τουλάχιστον κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης. Αν μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας ταυτοποίησης ή τη λήξη της προθεσμίας περίσκεψης το θύμα δεν θεωρείται ως επιλέξιμο για άδεια διαμονής ή κατ' άλλον τρόπο δεν διαθέτει νόμιμη κατοικία στο εν λόγω κράτος μέλος, ή αν τα θύματα έχουν εγκαταλείψει το έδαφος αυτού του κράτους μέλους, το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος δεν έχει την υποχρέωση να συνεχίσει την παροχή συνδρομής και στήριξης στο πρόσωπο αυτό δυνάμει της παρούσας οδηγίας. Κατά περίπτωση, η παροχή συνδρομής και στήριξης θα πρέπει να συνεχιστεί για ικανό χρονικό διάστημα μετά την ολοκλήρωση των ποινικών διαδικασιών, για παράδειγμα αν συνεχίζεται η ιατρική περίθαλψη λόγω σοβαρής σωματικής ή ψυχολογικής βλάβης οφειλόμενης στο αδίκημα ή αν κινδυνεύει η ασφάλεια του θύματος λόγω των καταθέσεων του στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας.

- (19) Η απόφαση-πλαίσιο 2001/220/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2001, σχετικά με το καθεστώς των θυμάτων σε ποινικές διαδικασίες ⁽¹⁾ καθορίζει σειρά δικαιωμάτων των θυμάτων σε ποινικές διαδικασίες, μεταξύ των οποίων το δικαίωμα προστασίας και αποζημίωσης. Επιπλέον, τα θύματα εμπορίας ανθρώπων θα πρέπει να έχουν πρόσβαση χωρίς καθυστερήσεις σε νομικές συμβουλές και, ανάλογα με τον ρόλο των θυμάτων στην οικεία δικαιοσύνη, νομική εκπροσώπηση, μεταξύ άλλων και για την απαίτηση αποζημίωσης. Οι εν λόγω νομικές συμβουλές και νομική εκπροσώπηση θα μπορούν επίσης να παρέχονται από τις αρμόδιες αρχές με σκοπό την απαίτηση αποζημίωσης από το κράτος. Σκοπός της παροχής νομικών συμβουλών είναι η ενημέρωση των θυμάτων και η παροχή συμβουλών σε αυτά ως προς τις διάφορες δυνατότητές που τους παρέχονται. Οι νομικές συμβουλές θα πρέπει να παρέχονται από πρόσωπο που έχει δεχθεί την κατάλληλη νομική κατάρτιση, χωρίς απαραίτητως να είναι δικηγόρος. Οι νομικές συμβουλές και, ανάλογα με τον ρόλο των θυμάτων στα οικεία συστήματα απονομής δικαιοσύνης, η νομική εκπροσώπηση πρέπει να παρέχονται δωρεάν τουλάχιστον όταν το θύμα δεν έχει επαρκείς οικονομικούς πόρους κατά τρόπο σύμφωνο με τις εσωτερικές διαδικασίες των κρατών μελών. Δεδομένου ότι θύματα παιδικής ηλικίας δεν είναι πιθανόν να διαθέτουν τέτοιους πόρους, η παροχή νομικών συμβουλών και νομικής εκπροσώπησης θα τους παρέχεται στην πράξη δωρεάν. Επιπλέον, με βάση τη μεμονωμένη αξιολόγηση κινδύνου που διεξάγεται σύμφωνα με τις εθνικές διαδικασίες, τα θύματα θα πρέπει να προστατεύονται από αντίποινα, εκφοβισμό και από τον κίνδυνο να πέσουν και πάλι θύματα εμπορίας.
- (20) Τα θύματα της εμπορίας ανθρώπων που έχουν ήδη υποστεί την κακοποίηση και την εξευτελιστική μεταχείριση που συνε-

πάγεται συνήθως η εμπορία ανθρώπων, όπως σεξουαλική εκμετάλλευση, σεξουαλική κακοποίηση, βιασμό, πρακτικές δουλειάς ή την αφαίρεση οργάνων, θα πρέπει να προστατεύονται από επακόλουθη θυματοποίηση και περαιτέρω τραύματα κατά την ποινική διαδικασία. Θα πρέπει να αποφεύγεται η άσκοπη επανάληψη των ακροάσεων στη διάρκεια της έρευνας, της δίωξης και της δίκης, όπου είναι δυνατόν παραδείγματος χάριν, μέσω της παραγωγής, το συντομότερο δυνατόν κατά τη διαδικασία, των ακροάσεων σε βιντεοσκοπήση. Προς τον σκοπό αυτό, τα θύματα εμπορίας θα πρέπει, κατά την ποινική έρευνα και διαδικασία να τυγχάνουν της κατάλληλης μεταχείρισης για τις ατομικές τους ανάγκες. Η αξιολόγηση των ατομικών τους αναγκών θα λαμβάνει υπόψη παράγοντες όπως η ηλικία, τυχόν εγκυμοσύνη, υγεία, τυχόν αναπηρία και άλλες ατομικές περιστάσεις, καθώς επίσης και τις σωματικές και ψυχολογικές συνέπειες του ποινικού αδικήματος το οποίο υπέστη το θύμα. Η απόφαση εφαρμογής ή μη της μεταχείρισης αυτής και ο τρόπος εφαρμογής λαμβάνεται για κάθε απόφαση χωριστά, τηρουμένων των κριτηρίων που ορίζονται στο εθνικό τους δικαίωμα καθώς και της εξουσίας εκτίμησης, της πρακτικής και των κατευθύνσεων των δικαστηρίων.

- (21) Τα μέτρα συνδρομής και στήριξης θα πρέπει να παρέχονται στα θύματα μετά από προηγούμενη ενημέρωσή τους και συναίνεσή τους. Τα θύματα θα πρέπει συνεπώς να ενημερώνονται ως προς τα σημαντικά στοιχεία των μέτρων αυτών, ενώ τα μέτρα δεν θα πρέπει να τους επιβάλλονται. Η άρνηση των θυμάτων να δεχθούν τα μέτρα συνδρομής ή στήριξης δεν θα πρέπει να συνεπάγεται υποχρέωση για τις αρμόδιες αρχές των οικείων κρατών μελών να παράσχουν στα θύματα εναλλακτικά μέτρα.
- (22) Επιπλέον των μέτρων που προβλέπονται για όλα τα θύματα εμπορίας ανθρώπων, τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξασφαλίζουν ότι προβλέπονται ειδικά μέτρα συνδρομής, στήριξης και προστασίας για τα θύματα παιδικής ηλικίας. Τα μέτρα αυτά θα πρέπει να παρέχονται με γνώμονα το ύψιστο συμφέρον του παιδιού και σύμφωνα με τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών του 1989 για τα δικαιώματα του παιδιού. Όταν η ηλικία του προσώπου που υπέστη το αδίκημα της εμπορίας ανθρώπων είναι αβέβαιη και υπάρχουν λόγοι να πιστευτεί ότι το πρόσωπο είναι κάτω των 18 ετών, το πρόσωπο θεωρείται κατά τεκμήριο παιδί και τυγχάνει άμεσης συνδρομής, στήριξης και προστασίας. Τα μέτρα συνδρομής και στήριξης θυμάτων παιδικής ηλικίας θα πρέπει να επικεντρώνονται στη σωματική και ψυχολογική αποκατάστασή τους και σε μια βιώσιμη λύση για το εν λόγω πρόσωπο. Η πρόσβαση στην εκπαίδευση θα βοηθά τα παιδιά να επανενταχθούν στην κοινωνία. Επειδή τα παιδιά θύματα εμπορίας ανθρώπων είναι ιδιαίτερα ευάλωτα, θα πρέπει να υπάρξουν πρόσθετα μέτρα προστασίας που θα τα καλύψουν κατά τις συνεντεύξεις που αποτελούν τμήμα της ποινικής έρευνας και διαδικασίας.
- (23) Θα πρέπει να δίδεται ιδιαίτερη προσοχή στα θύματα εμπορίας που είναι ασυνόδευτα παιδιά καθόσον χρήζουν ειδικής συνδρομής και στήριξης διότι είναι ιδιαίτερα ευάλωτα. Από τη στιγμή που αναγνωρισθεί ένα ασυνόδευτο παιδί ως θύμα εμπορίας ανθρώπων και έως ότου εξευρεθεί μόνιμη λύση, τα κράτη μέλη θέτουν σε εφαρμογή κατάλληλα για τις ανάγκες των παιδιών μέτρα υποδοχής και διασφαλίζουν ότι εφαρμόζονται οι προσηκουσες διαδικαστικές διασφαλίσεις. Πρέπει να λαμβάνονται τα απαραίτητα μέτρα για να διασφαλίζεται ότι, κατά περίπτωση, διορίζεται κηδεμόνας ή/και εκπρόσωπος

⁽¹⁾ ΕΕ L 82 της 22.3.2001, σ. 1.

για να διαφυλάξει τα συμφέροντα του ανηλίκου. Οι αποφάσεις ως προς το μέλλον κάθε ασυνόδευτου παιδιού θύματος πρέπει να λαμβάνονται σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα με σκοπό την εξεύρεση μόνιμων λύσεων που βασίζονται σε ατομική αξιολόγηση των συμφερόντων των παιδιών, τα οποία έχουν πρωταρχική σημασία. Μόνιμη λύση μπορεί να είναι η επιστροφή και επανένταξη στη χώρα καταγωγής ή στη χώρα επιστροφής, η ένταξη στην κοινωνία υποδοχής, η χορήγηση του διεθνούς καθεστώτος προστασίας ή άλλου καθεστώτος σύμφωνα με το εθνικό δικαιο των κρατών μελών.

- (24) Όταν πρόκειται να οριστεί, δυνάμει της παρούσας οδηγίας, κηδεμόνας ή/και εκπρόσωπος για τα παιδιά, οι ρόλοι αυτοί μπορούν να επιτελούνται από το ίδιο πρόσωπο ή από νομικό πρόσωπο, ίδρυμα ή αρχή.
- (25) Κάθε κράτος μέλος θα πρέπει να θεσπίσει ή/και να ενισχύσει τις πολιτικές παρεμπόδισης της εμπορίας ανθρώπων, καθώς επίσης να λάβει μέτρα για την αποθάρρυνση και τον περιορισμό της ζήτησης που ευνοεί όλες τις μορφές εκμετάλλευσης, καθώς και μέτρα για να περιοριστεί ο κίνδυνος ύπαρξης θυμάτων, και τούτο μέσω της έρευνας, συμπεριλαμβανομένης της έρευνας σχετικά με νέες μορφές εμπορίας ανθρώπων, της πληροφόρησης, της ευαισθητοποίησης και της εκπαίδευσης. Με τις πρωτοβουλίες αυτές, τα κράτη μέλη θα πρέπει να προσεγγίζουν το θέμα λαμβάνοντας υπόψη τη διάσταση του φύλου και τα δικαιώματα των παιδιών. Κάθε λειτουργός που ενδέχεται να έρθει σε επαφή με θύματα ή με ενδεχόμενα θύματα εμπορίας ανθρώπων θα πρέπει να είναι δεόντως καταρτισμένος προκειμένου να μπορεί να εντοπίζει τα θύματα και να ασχολείται με αυτά. Η εν λόγω υποχρέωση επιμόρφωσης θα πρέπει να προωθηθεί για τα μέλη των κατωτέρω κατηγοριών εφόσον ενδέχεται να έλθουν σε επαφή με τα θύματα: αστυνομικούς υπαλλήλους, μεθοριακούς φρουρούς, υπαλλήλους υπηρεσιών που αφορούν μετανάστες, εισαγγελείς, δικηγόρους, δικαστές και υπαλλήλους στο χώρο της δικαιοσύνης, επιθεωρητές εργασίας, κοινωνικούς λειτουργούς, προσωπικό υπηρεσιών παιδικής μέριμνας και υγειονομικής περίθαλψης και προξενικό προσωπικό, αλλά, ανάλογα με τοπικές συνθήκες, θα μπορούσε να αφορά και άλλες ομάδες δημοσίων λειτουργών που ενδέχεται να συναντήσουν θύματα εμπορίας ανθρώπων κατά την άσκηση της εργασίας τους.
- (26) Η οδηγία 2009/52/ΕΚ προβλέπει την επιβολή κυρώσεων στους εργοδότες που απασχολούν παράνομα διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι, μολονότι δεν έχουν κατηγορηθεί ή καταδικαστεί για εμπορία ανθρώπων, χρησιμοποιούν την εργασία ή τις υπηρεσίες προσώπου, γνωρίζοντας ότι το συγκεκριμένο πρόσωπο είναι θύμα εμπορίας. Πέραν αυτού, τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξετάσουν το ενδεχόμενο επιβολής κυρώσεων σε εκείνους που χρησιμοποιούν οποιαδήποτε υπηρεσία παρέχεται από θύμα εμπορίας, γνωρίζοντας ότι το εν λόγω πρόσωπο είναι θύμα εμπορίας. Αυτή η ευρύτερη ποινικοποίηση θα μπορούσε να καλύπτει πράξεις τελεσθείσες από εργοδότες νομίμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών και υπηκόων της Ένωσης, καθώς και τους αγοραστές σεξουαλικών υπηρεσιών από οποιοδήποτε θύμα εμπορίας, ανεξαρτήτως της εθνικότητάς τους.
- (27) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να δημιουργήσουν εθνικά συστήματα παρακολούθησης, όπως οι εθνικοί εισηγητές ή ανάλο-

γοι μηχανισμοί, κατά τον τρόπο που αυτά θεωρούν κατάλληλο σύμφωνα με την εσωτερική τους οργάνωση και λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη ελάχιστης υποδομής για συγκεκριμένα καθήκοντα, με σκοπό τη διενέργεια εκτιμήσεων σχετικά με τις τάσεις που επικρατούν στον τομέα της εμπορίας ανθρώπων, τη συγκέντρωση στατιστικών στοιχείων, τη στάθμιση των αποτελεσμάτων των ενεργειών κατά της εμπορίας, καθώς και την τακτική υποβολή αναφορών. Οι εθνικοί εισηγητές ή ισοδύναμοι μηχανισμοί περιλαμβάνονται ήδη σε άτυπο δίκτυο της Ένωσης που έχει συσταθεί με τα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 4ης Ιουνίου 2009 για τη σύσταση άτυπου δικτύου εθνικών εισηγητών ή ισοδύναμων μηχανισμών της ΕΕ για την εμπορία ανθρώπων. Ο Συντονιστής Δράσης κατά της Εμπορίας θα συμμετέχει στις εργασίες του Δικτύου αυτού το οποίο παρέχει στην Ένωση και στα κράτη μέλη της αντικειμενικές, αξιόπιστες, συγκρίσιμες και επικαιροποιημένες στρατηγικές πληροφορίες στον τομέα της εμπορίας ανθρώπων και ανταλλαγές εμπειρίας και βέλτιστων πρακτικών για την πρόληψη και καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων σε επίπεδο Ένωσης. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να συμμετέχει στις κοινές δραστηριότητες των εθνικών εισηγητών ή των ισοδύναμων μηχανισμών.

- (28) Για την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της δράσης κατά της εμπορίας, η Ένωση θα πρέπει να εξακολουθήσει να εξελίσσει τις εργασίες της ως προς τη μεθοδολογία και τις μεθόδους συλλογής δεδομένων για την παραγωγή συγκρίσιμων στατιστικών στοιχείων.
- (29) Με γνώμονα το πρόγραμμα της Στοκχόλμης και με σκοπό την ανάπτυξη ενοποιημένης προσέγγισης της Ένωσης κατά της εμπορίας ανθρώπων που θα αποσκοπεί στην περαιτέρω ενίσχυση της δέσμευσης της Ένωσης και των κρατών μελών της καθώς και των προσπαθειών τους για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας αυτής, τα κράτη μέλη πρέπει να διευκολύνουν τα καθήκοντα του Συντονιστή Δράσης κατά της Εμπορίας. Στις ενέργειες αυτές περιλαμβάνονται παραδείγματα χάριν η βελτίωση του συντονισμού και της συνοχής μεταξύ των θεσμικών οργάνων και των οργανισμών της Ένωσης καθώς και μεταξύ των κρατών μελών και των διεθνών φορέων, η συμβολή στη χάραξη υφιστάμενων ή νέων ενωσιακών πολιτικών και στρατηγικών για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων ή η υποβολή εκθέσεων στα θεσμικά όργανα της Ένωσης.
- (30) Η παρούσα οδηγία αποσκοπεί να τροποποιήσει και να επεκτείνει τις διατάξεις της απόφασης-πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ. Δεδομένου ότι οι τροποποιήσεις που πρέπει να επέλθουν είναι ουσιαστικές ως προς τον αριθμό και τη φύση, η απόφαση-πλαίσιο θα πρέπει για λόγους σαφήνειας να αντικατασταθεί στο σύνολό της ως προς τα κράτη μέλη που συμμετέχουν στην έκδοσή της.
- (31) Σύμφωνα με την παράγραφο 34 της Διοργανικής συμφωνίας για τη βελτίωση της νομοθεσίας⁽¹⁾, τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να εκπονήσουν, για λογαριασμό τους και προς το συμφέρον της Ένωσης, τους δικούς τους πίνακες που στο μέτρο του δυνατού, θα απεικονίζουν τη συσχέτιση της παρούσας οδηγίας με τα μέτρα που έλαβαν για τη μεταφορά της στο εθνικό δικαιο, και να δημοσιοποιήσουν τους πίνακες αυτούς.

⁽¹⁾ ΕΕ C 321 της 31.12.2003, σ. 1.

- (32) Δεδομένου ότι ο στόχος της παρούσας οδηγίας, συγκεκριμένα η καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, δεν μπορεί να επιτευχθεί επαρκώς από τα κράτη μέλη και μπορεί, ως εκ τούτου, λόγω της κλίμακας και των συνεπειών της ενέργειας, να επιτευχθεί καλύτερα σε επίπεδο Ένωσης, η Ένωση μπορεί να θεσπίσει μέτρα σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, όπως αυτή διατυπώνεται στο άρθρο 5 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, όπως ορίζεται στο ίδιο άρθρο, η παρούσα οδηγία δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια για την επίτευξη αυτού του στόχου.
- (33) Η παρούσα οδηγία σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα, και τηρεί τις αρχές που αναγνωρίζονται από τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδιαίτερα την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, την απαγόρευση της δουλείας, της καταναγκαστικής εργασίας και της εμπορίας ανθρώπων, την απαγόρευση των βασανιστηρίων και των απάνθρωπων και εξευτελιστικών ποινών ή μεταχείρισης, τα δικαιώματα του παιδιού, το δικαίωμα της ελευθερίας και της ασφάλειας, την ελεύθερη έκφραση και πληροφόρηση, την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής και αμερόληπτης δίκης, και τις αρχές της νομιμότητας και της αναλογικότητας αξιόποινων πράξεων και ποινών. Ειδικότερα, η παρούσα οδηγία επιδιώκει να εξασφαλίσει την πλήρη τήρηση αυτών των δικαιωμάτων και αρχών και πρέπει να εφαρμόζεται ανάλογα.
- (34) Σύμφωνα με το άρθρο 3 του πρωτοκόλλου για τη θέση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας όσον αφορά τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, που προσαρτάται στη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ιρλανδία έχει κοινοποιήσει ότι επιθυμεί να συμμετάσχει στην έκδοση και την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας.
- (35) Σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 2 του πρωτοκόλλου για τη θέση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας όσον αφορά το χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, που προσαρτώνται στη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και με την επιφύλαξη του άρθρου 4 του ανωτέρω πρωτοκόλλου, το Ηνωμένο Βασίλειο δεν συμμετέχει στην έκδοση της παρούσας οδηγίας και δεν δεσμεύεται από αυτήν ούτε υπόκειται στην εφαρμογή της.
- (36) Σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 2 του πρωτοκόλλου σχετικά με τη θέση της Δανίας, το οποίο προσαρτάται στη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Δανία δεν συμμετέχει στη θέσπιση της παρούσας οδηγίας και δεν δεσμεύεται από αυτήν ούτε υπόκειται στην εφαρμογή της,

ΕΞΕΔΩΣΑΝ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

Άρθρο 1

Αντικείμενο

Η παρούσα οδηγία θεσπίζει ελάχιστους κανόνες σχετικά με τον ορισμό των ποινικών αδικημάτων και των κυρώσεων στον τομέα της εμπορίας ανθρώπων. Αποβλέπει επίσης στη θέσπιση ορισμένων κοινών διατάξεων, λαμβάνοντας υπόψη τη διάσταση του φύλου, που θα ενισχύσουν την πρόληψη του συγκεκριμένου εγκλήματος και την προστασία των θυμάτων.

Άρθρο 2

Αδικήματα σχετικά με την εμπορία ανθρώπων

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι τιμωρούνται οι ακόλουθες εκ προθέσεως τελούσες πράξεις:

Η πρόσληψη, μεταφορά, διακίνηση, στέγαση ή υποδοχή προσώπων, συμπεριλαμβανομένης και της ανταλλαγής ή της μεταβίβασης εξουσίας επί των προσώπων αυτών, με την απειλή της χρήσης ή τη χρήση βίας ή άλλων μορφών εξαναγκασμού, με απαγωγή, απάτη, παραπλάνηση, κατάχρηση εξουσίας ή ευάλωτης θέσης ή με πληρωμή ή αποδοχή χρημάτων ή άλλων απολαβών για την εξασφάλιση της συναίνεσης προσώπου κατέχοντος εξουσία επί ενός άλλου, με σκοπό εκμετάλλευσης.

2. Ως κατάχρηση ευάλωτης κατάστασης νοείται η κατάσταση στην οποία το σχετικό πρόσωπο δεν έχει άλλη πραγματική ή παραδεκτή επιλογή από το να υποστεί τη συγκεκριμένη κατάχρηση.

3. Η εκμετάλλευση περιλαμβάνει, τουλάχιστον, την εκμετάλλευση της εκπόρνευσης άλλων ή άλλες μορφές σεξουαλικής εκμετάλλευσης, την καταναγκαστική παροχή εργασίας ή υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένης της επαιτείας, τη δουλεία ή άλλες πρακτικές παρεμφερείς προς τη δουλεία, την οικιακή δουλεία, την εκμετάλλευση εγκληματικών δραστηριοτήτων ή την αφαίρεση οργάνων.

4. Η συναίνεση του θύματος εμπορίας ανθρώπων με σκοπό την εκμετάλλευσή του, είτε σκοπούμενη ή πραγματική, είναι αδιάφορη εάν έχουν χρησιμοποιηθεί τα μέσα που προσδιορίζονται στην παράγραφο 1.

5. Όταν η πράξη που αναφέρεται στην παράγραφο 1 αφορά παιδί, συνιστά αξιόποινη πράξη εμπορίας ανθρώπων ακόμη και εάν δεν έχουν χρησιμοποιηθεί τα μέσα που προσδιορίζονται στην παράγραφο 1.

6. Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ως «παιδί» νοείται κάθε πρόσωπο ηλικίας κάτω των δεκαοκτώ ετών.

Άρθρο 3

Υποκίνηση, υποβοήθηση και συνεργία και απόπειρα

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι τιμωρείται η υποκίνηση, η υποβοήθηση, η συνεργία ή η απόπειρα διάπραξης αδικήματος που αναφέρεται στο άρθρο 2.

Άρθρο 4

Κυρώσεις

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να τιμωρούνται τα αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 2 με στερητική της ελευθερίας ποινή το ανώτατο όριο της οποίας ανέρχεται σε τουλάχιστον πέντε έτη.

2. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να τιμωρούνται τα αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 2 με στερητική της ελευθερίας ποινή το ανώτατο όριο της οποίας ανέρχεται σε τουλάχιστον δέκα έτη στις περιπτώσεις που το αδίκημα:

α) διεπράχθη εις βάρος ιδιαίτερα ευάλωτου θύματος, το οποίο βάσει της παρούσας οδηγίας, περιλαμβάνει τουλάχιστον θύματα παιδικής ηλικίας.

β) διεπράχθη στο πλαίσιο εγκληματικής οργάνωσης κατά την έννοια της απόφασης-πλαίσιο του Συμβουλίου 2008/841/ΔΕΥ της 24ης Οκτωβρίου 2008 για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος ⁽¹⁾.

γ) εκ προθέσεως ή λόγω σοβαρής αμέλειας, έθεσε σε κίνδυνο τη ζωή του θύματος.

δ) διεπράχθη με τη χρήση σοβαρής βίας ή προκάλεσε ιδιαίτερα σοβαρή βλάβη στο θύμα.

3. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα απαιτούμενα μέτρα ώστε να διασφαλίζουν ότι το γεγονός ότι το αναφερόμενο στο άρθρο 2 αδίκημα διαπράττεται από δημόσιους λειτουργούς κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους θεωρείται επιβαρυντική περίπτωση.

4. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι τα αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 3 τιμωρούνται με αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές ποινές, οι οποίες μπορούν να συνδυασθούν με έκδοση.

Άρθρο 5

Ευθύνη νομικών προσώπων

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι τα νομικά πρόσωπα μπορούν να υπέχουν ευθύνη για τα αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 2 και 3 τα οποία διαπράττονται προς όφελός τους από οποιοδήποτε πρόσωπο, είτε ενεργεί ατομικά είτε ως μέλος οργάνου του νομικού προσώπου, το οποίο κατέχει ιθύνουσα θέση εντός του νομικού προσώπου, με βάση:

- α) την εξουσία αντιπροσώπευσης του νομικού προσώπου.
- β) την εξουσία λήψης αποφάσεων για λογαριασμό του νομικού προσώπου, ή
- γ) την εξουσία άσκησης ελέγχου εντός του νομικού προσώπου.

2. Επίσης, τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι τα νομικά πρόσωπα μπορούν να υπέχουν ευθύνη και στις περιπτώσεις όπου η απουσία εποπτείας ή ελέγχου από πρόσωπο που αναφέρεται στην παράγραφο 1 κατέστησε δυνατή τη διάπραξη αδικημάτων που αναφέρονται στα άρθρα 2 και 3 προς όφελος του συγκεκριμένου νομικού προσώπου από πρόσωπο που ενεργεί υπό τη δικαιοδοσία του.

3. Η ευθύνη του νομικού προσώπου βάσει των παραγράφων 1 και 2 δεν αποκλείει την ποινική δίωξη φυσικών προσώπων που είναι αυτοί, ηθικοί αυτοί, ή συνεργοί σε αδίκημα που αναφέρεται στα άρθρα 2 και 3.

4. Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας ως «νομικό πρόσωπο» νοείται κάθε οντότητα που έχει νομική προσωπικότητα σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, εξαιρουμένων των κρατών ή δημοσίων οργανισμών που ασκούν κρατική εξουσία και των δημοσίων διεθνών οργανισμών.

Άρθρο 6

Κυρώσεις εις βάρος νομικών προσώπων

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι το νομικό πρόσωπο το οποίο υπέχει ευθύνη βάσει του άρθρου 5 παράγραφοι 1 ή 2 υπόκειται σε αποτελεσμα-

τικές, αναλογικές και αποτρεπτικές κυρώσεις, στις οποίες περιλαμβάνονται χρηματικές ποινές ή πρόστιμα, και, ενδεχομένως, άλλες κυρώσεις, όπως:

- α) αποκλεισμός από δημόσιες παροχές ή ενισχύσεις.
- β) μέτρα προσωρινής ή οριστικής απαγόρευσης της άσκησης εμπορικής δραστηριότητας.
- γ) θέση υπό δικαστική εποπτεία.
- δ) δικαστική εκκαθάριση.
- ε) προσωρινό ή οριστικό κλείσιμο των εγκαταστάσεων που χρησιμοποιήθηκαν για τη διάπραξη του αδικήματος.

Άρθρο 7

Κατάσχεση και δήμευση

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα ώστε να διασφαλίσουν ότι οι αρμόδιες αρχές τους έχουν τη δυνατότητα να προβαίνουν σε κατασχέσεις και δήμευσεις των οργάνων και προϊόντων που προέρχονται από τα αδικήματα στα οποία αναφέρονται τα άρθρα 2 και 3.

Άρθρο 8

Μη άσκηση δίωξης ή μη επιβολή ποινικών κυρώσεων στα θύματα

Τα κράτη μέλη, σύμφωνα με τις βασικές αρχές των νομικών συστημάτων τους, λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα ώστε να παρέχουν στις αρμόδιες εθνικές αρχές τις εξουσίες για μη άσκηση δίωξης ή μη επιβολή κυρώσεων σε θύματα εμπορίας ανθρώπων λόγω της συμμετοχής τους σε εγκληματικές δραστηριότητες εφόσον η συμμετοχή αυτή ήταν άμεση συνέπεια του γεγονότος ότι αποτέλεσαν θύματα των αδικημάτων που αναφέρονται στο άρθρο 2.

Άρθρο 9

Ποινική έρευνα και δίωξη

1. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι η ποινική έρευνα και δίωξη των αδικημάτων που αναφέρονται στα άρθρα 2 και 3 δεν εξαρτώνται από μήνυση ή έγκληση του θύματος και ότι η ποινική διαδικασία μπορεί να συνεχιστεί ακόμα και αν το θύμα αποσύρει την κατάθεση του.

2. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν, εφόσον τούτο οφείλεται στο χαρακτήρα του αδικήματος, ότι τα αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 2 και 3 διώκονται για ικανό χρονικό διάστημα μετά την ενηλικίωση του θύματος.

3. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι τα πρόσωπα, οι μονάδες ή οι υπηρεσίες που είναι επιφορτισμένες με την ποινική έρευνα και δίωξη των αδικημάτων που αναφέρονται στα άρθρα 2 και 3, τυγχάνουν της ανάλογης επιμόρφωσης.

4. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να τεθούν στη διάθεση των προσώπων, μονάδων ή υπηρεσιών που είναι επιφορτισμένες με την ποινική έρευνα και δίωξη των αδικημάτων που αναφέρονται στα άρθρα 2 και 3, αποτελεσματικά εργαλεία έρευνας, όπως αυτά που χρησιμοποιούνται κατά του οργανωμένου εγκλήματος ή άλλων σοβαρών εγκλημάτων.

⁽¹⁾ ΕΕ L 300 της 11.11.2008, σ. 42.

Άρθρο 10

Δικαιοδοσία

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να θεμελιώσουν τη δικαιοδοσία τους για τα αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 2 και 3 όταν:

- α) το αδίκημα διαπράττεται εξ ολοκλήρου ή εν μέρει στο έδαφός τους, ή
- β) ο δράστης του αδικήματος είναι υπήκοος του.

2. Το κράτος μέλος ενημερώνει την Επιτροπή σχετικά με την απόφασή του να θεμελιώσει περαιτέρω δικαιοδοσία για τα αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 2 και 3 τα οποία έχουν διαπραχθεί εκτός του εδάφους του, μεταξύ άλλων όταν:

- α) το αδίκημα διαπράττεται εναντίον υπηκόων του ή προσώπου που έχει τη συνήθη διαμονή του στο έδαφός του, ή
- β) το αδίκημα διαπράττεται προς όφελος νομικού προσώπου εγκατεστημένου στο έδαφός του, ή
- γ) ο δράστης έχει τη συνήθη διαμονή του στο έδαφός του.

3. Για την ποινική δίωξη των αδικημάτων που αναφέρονται στα άρθρα 2 και 3 που διαπράττονται εκτός του εδάφους του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους, κάθε κράτος μέλος λαμβάνει, στις περιπτώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 στοιχείο β), και δύναται να λάβει, στις περιπτώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 2, τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσει ότι η δικαιοδοσία του δεν εξαρτάται από οιονδήποτε από τους ακόλουθους δύο όρους:

- α) οι συγκεκριμένες πράξεις συνιστούν ποινικά αδικήματα στον τόπο που διαπράχθηκαν, ή
- β) ποινική δίωξη μπορεί να κινηθεί μόνο μετά από έγκληση του θύματος στον τόπο τέλεσης του αδικήματος ή καταγγελία προερχόμενη από το κράτος στο έδαφος του οποίου διαπράχθηκε το αδίκημα.

Άρθρο 11

Παροχή συνδρομής και στήριξης στα θύματα εμπορίας ανθρώπων

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν την παροχή συνδρομής και στήριξης στα θύματα πριν, κατά τη διάρκεια και για κατάλληλο χρονικό διάστημα μετά το πέρας της ποινικής διαδικασίας, ώστε να τους δώσουν τη δυνατότητα να ασκήσουν τα δικαιώματά τους που καθορίζονται στην απόφαση-πλαίσιο 2001/220/ΔΕΥ, καθώς και στην παρούσα οδηγία.

2. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι παρέχεται συνδρομή και στήριξη σε ένα πρόσωπο αμέσως μόλις οι αρμόδιες αρχές έχουν βάσιμους λόγους να πιστεύουν ότι έχει διαπραχθεί εις βάρος του συγκεκριμένου προσώπου οποιοδήποτε εκ των αδικημάτων που αναφέρονται στα άρθρα 2 και 3.

3. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι η παροχή συνδρομής και στήριξης σε θύμα δεν εξαρτάται από την προθυμία του θύματος να συνεργαστεί σε ποινική έρευνα, δίωξη ή δίκη, με την επιφύλαξη της οδηγίας 2004/81/ΕΚ ή παρόμοιες εθνικές ρυθμίσεις.

4. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να συσταθούν κατάλληλοι μηχανισμοί που αποβλέπουν στον έγκαιρο εντοπισμό θυμάτων και στην παροχή συνδρομής και βοήθειας σε αυτά, σε συνεργασία με τις σχετικές οργανώσεις στήριξης.

5. Τα μέτρα συνδρομής και στήριξης που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2 παρέχονται μετά από προηγούμενη ενημέρωσή τους και συναίνεσή τους και περιλαμβάνουν τουλάχιστον επίπεδα ζωής ικανά να εξασφαλίσουν τη διαβίωση των θυμάτων με μέτρα όπως η παροχή κατάλληλης και ασφαλούς στέγης και υλική βοήθεια καθώς και ιατρική περίθαλψη συμπεριλαμβανομένης και της ψυχολογικής βοήθειας, παροχή συμβουλών και ενημέρωση, και υπηρεσίες μετάφρασης και διερμηνείας κατά περίπτωση.

6. Οι πληροφορίες που αναφέρονται στην παράγραφο 5 καλύπτουν, κατά περίπτωση, πληροφορίες ως προς την περίοδο περισκεψής και ανάκαμψης δυνάμει της οδηγίας 2004/81/ΕΚ, και πληροφορίες ως προς τη δυνατότητα παροχής διεθνούς προστασίας δυνάμει της οδηγίας 2004/83/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους⁽¹⁾ και της οδηγίας 2005/85/ΕΚ του Συμβουλίου, της 1ης Δεκεμβρίου 2005, σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές για τις διαδικασίες με τις οποίες τα κράτη μέλη χορηγούν και ανακαλούν το καθεστώς του πρόσφυγα⁽²⁾ ή δυνάμει διεθνών πράξεων ή άλλων συναφών εθνικών ρυθμίσεων.

7. Τα κράτη μέλη μεριμνούν για τα θύματα με ειδικές ανάγκες, όταν οι ανάγκες αυτές προκύπτουν ειδικότερα από εγκυμοσύνη, την κατάσταση της υγείας, αναπηρία, διανοητική ή ψυχολογική διαταραχή, ή σοβαρές μορφές ψυχολογικής, σωματικής ή σεξουαλικής βίας.

Άρθρο 12

Προστασία των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων στο πλαίσιο ποινικής έρευνας και διαδικασίας

1. Τα μέτρα προστασίας που αναφέρονται στο παρόν άρθρο εφαρμόζονται επιπλέον των δικαιωμάτων που καθορίζονται στην απόφαση-πλαίσιο 2001/220/ΔΕΥ.

2. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι τα θύματα εμπορίας ανθρώπων έχουν πρόσβαση χωρίς καθυστέρηση σε νομικές συμβουλές και, ανάλογα με τον ρόλο των θυμάτων στο οικείο σύστημα απονομής δικαιοσύνης, σε νομική εκπροσώπηση, μεταξύ άλλων και για την απαίτηση αποζημίωσης. Οι νομικές συμβουλές και η νομική εκπροσώπηση πρέπει να παρέχονται δωρεάν εφόσον το θύμα δεν διαθέτει επαρκείς οικονομικούς πόρους.

⁽¹⁾ ΕΕ L 304 της 30.9.2004, σ. 12.

⁽²⁾ ΕΕ L 326 της 13.12.2005, σ. 13.

3. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι τα θύματα εμπορίας ανθρώπων τυγχάνουν της δέουσας προστασίας βάσει ατομικής αξιολόγησης κινδύνου, μεταξύ άλλων έχοντας πρόσβαση σε προγράμματα προστασίας μαρτύρων ή άλλα παρόμοια μέτρα, αν χρειάζεται και σύμφωνα με τους λόγους που ορίζονται από το εθνικό δίκαιο ή τις εθνικές διαδικασίες.

4. Με την επιφύλαξη των δικαιωμάτων υπεράσπισης, και λαμβανομένης υπόψη της ατομικής αξιολόγησης εκ μέρους των αρμόδιων αρχών της προσωπικής κατάστασης του θύματος, τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι τα θύματα εμπορίας ανθρώπων τυγχάνουν ειδικής μεταχείρισης που αποβλέπει στην αποτροπή επακόλουθης θυματοποίησης, αποφεύγοντας στο μέτρο του δυνατού, και τηρουμένων των κριτηρίων που ορίζονται στο εθνικό δίκαιο καθώς και της εξουσίας εκτίμησης, της πρακτικής και των κατευθύνσεων των δικαστηρίων, τα ακόλουθα:

- α) κάθε άσκοπη επανάληψη συνεντεύξεων κατά το στάδιο της διερεύνησης, δίωξης και εκδίκασης·
- β) κάθε οπτική επαφή μεταξύ θυμάτων και εναγομένων συμπεριλαμβανομένης της κατάθεσης, όπως π.χ. σε συνεντεύξεις και σε κατ' αντιπαράσταση εξέταση, χρησιμοποιώντας τα κατάλληλα μέσα, μεταξύ των οποίων και η χρήση της κατάλληλης τεχνολογίας επικοινωνιών·
- γ) κάθε κατάθεση σε δημόσια συνεδρίαση, και
- δ) άσκοπες ερωτήσεις σχετικά με την ιδιωτική ζωή των θυμάτων.

Άρθρο 13

Γενικές διατάξεις για τα μέτρα συνδρομής, στήριξης και προστασίας των παιδιών θυμάτων εμπορίας ανθρώπων

1. Στα παιδιά θύματα εμπορίας ανθρώπων παρέχεται συνδρομή, στήριξη και προστασία. Η παρούσα οδηγία θα πρέπει να εφαρμόζεται με γνώμονα το ύψιστο συμφέρον του παιδιού.
2. Τα κράτη μέλη φροντίζουν ώστε σε περίπτωση αβεβαιότητας όσον αφορά την ηλικία του θύματος εμπορίας ανθρώπων και όταν υπάρχουν λόγοι να πιστεύεται ότι πρόκειται περί παιδιού, το εν λόγω πρόσωπο να θεωρείται κατά τεκμήριο παιδί και να αποκτά άμεση πρόσβαση σε συνδρομή, στήριξη και προστασία, σύμφωνα με τα άρθρα 14 και 15.

Άρθρο 14

Παροχή συνδρομής και στήριξης σε παιδιά θύματα

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι οι ειδικές ενέργειες που προορίζονται να συνδράμουν και να στηρίξουν τα παιδιά που είναι θύματα εμπορίας ανθρώπων, βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, στο πλαίσιο της φυσικής και ψυχοκοινωνικής αποκατάστασής τους, θεσπίζονται μετά από ατομική εκτίμηση της προσωπικής κατάστασης καθενός παιδιού θύματος, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη την άποψή του, τις ανάγκες του και τις ανησυχίες του με σκοπό την εξεύρεση μόνιμων λύσεων

για το παιδί. Εντός εύλογου χρονικού διαστήματος, τα κράτη μέλη παρέχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση σε θύματα παιδικής ηλικίας και σε παιδιά θυμάτων στα οποία παρέχεται συνδρομή και στήριξη σύμφωνα με το άρθρο 11, σύμφωνα με το εθνικό τους δίκαιο.

2. Τα κράτη μέλη διορίζουν κηδεμόνα ή εκπρόσωπο για το παιδί που είναι θύμα εμπορίας ανθρώπων μόλις αυτό χαρακτηριστεί από τις αρχές ως θύμα όταν, βάσει της εθνικής νομοθεσίας, οι δικαιούχοι της γονικής μέριμνας λόγω σύγκρουσης συμφερόντων μεταξύ αυτών και του παιδιού-θύματος, αποκλείονται από τη διασφάλιση του ύψιστου συμφέροντος του παιδιού ή/και από την εκπροσώπηση του παιδιού.

3. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν, κατά περίπτωση και κατά το δυνατόν, μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν συνδρομή και στήριξη στην οικογένεια του παιδιού που έχει πέσει θύμα εμπορίας ανθρώπων, όταν η οικογένεια ευρίσκεται στο έδαφος του συγκεκριμένου κράτους μέλους. Ειδικότερα, τα κράτη μέλη, κατά περίπτωση και κατά το δυνατόν, εφαρμόζουν στην οικογένεια τις διατάξεις του άρθρου 4 της απόφασης-πλαίσιο 2001/220/ΔΕΥ.

4. Το παρόν άρθρο εφαρμόζεται με την επιφύλαξη του άρθρου 11.

Άρθρο 15

Προστασία των παιδιών θυμάτων εμπορίας ανθρώπων στο πλαίσιο ποινικής έρευνας και διαδικασίας

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν στο πλαίσιο ποινικής έρευνας και διαδικασίας, ανάλογα με το ρόλο των θυμάτων στο οικείο σύστημα απονομής δικαιοσύνης, ότι οι αρμόδιες αρχές διορίζουν εκπρόσωπο για παιδί που έχει πέσει θύμα εμπορίας ανθρώπων, στην περίπτωση που, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, οι δικαιούχοι της γονικής μέριμνας αποκλείονται από την εκπροσώπηση του παιδιού λόγω σύγκρουσης συμφερόντων μεταξύ αυτών και του παιδιού θύματος.
2. Τα κράτη μέλη, ανάλογα με τον ρόλο των θυμάτων στο οικείο σύστημα απονομής δικαιοσύνης, εξασφαλίζουν ότι τα παιδιά θύματα εμπορίας ανθρώπων έχουν πρόσβαση χωρίς καθυστέρηση σε δωρεάν νομικές συμβουλές και δωρεάν νομική εκπροσώπηση, μεταξύ άλλων και για την απαίτηση αποζημίωσης, εκτός εάν έχουν επαρκείς οικονομικούς πόρους.
3. Με την επιφύλαξη των δικαιωμάτων υπεράσπισης, τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι στο πλαίσιο ποινικής έρευνας και διαδικασίας που αφορά τα αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 2 και 3:

- α) οι συνεντεύξεις με το θύμα παιδικής ηλικίας πραγματοποιούνται χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση από τότε που τα γεγονότα έχουν αναφερθεί στις αρμόδιες αρχές·
- β) οι συνεντεύξεις με το θύμα παιδικής ηλικίας πραγματοποιούνται, εφόσον είναι αναγκαίο, σε χώρους σχεδιασμένους ή προσαρμοσμένους για τον σκοπό αυτό·

- γ) οι συνεντεύξεις με το θύμα παιδικής ηλικίας διεξάγονται, εφόσον είναι αναγκαίο, από επαγγελματίες εκπαιδευμένους προς τον σκοπό αυτό ή με τη βοήθειά τους·
- δ) τα ίδια πρόσωπα, εάν αυτό είναι δυνατόν και κατά περίπτωση, διεξάγουν όλες τις συνεντεύξεις με το θύμα παιδικής ηλικίας·
- ε) ο αριθμός των συνεντεύξεων είναι όσο το δυνατόν περιορισμένος και οι συνεντεύξεις διεξάγονται μόνον όπου αυτό είναι αυστηρά αναγκαίο για τους σκοπούς των ποινικών ερευνών και διαδικασιών·
- στ) το θύμα παιδικής ηλικίας μπορεί να συνοδεύεται από εκπρόσωπό του ή, κατά περίπτωση, ενήλικα της επιλογής του παιδιού, εκτός αν έχει εκδοθεί αιτιολογημένη απόφαση για το αντίθετο σχετικά με αυτό το πρόσωπο.

4. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι, στο πλαίσιο ποινικής έρευνας σχετικά με τα αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 2 και 3, όλες οι συνεντεύξεις με τα θύματα παιδικής ηλικίας ή, κατά περίπτωση, εκείνες που ο μάρτυρας είναι παιδί, μπορούν να μαγνητοσκοπηθούν, και ότι αυτές οι μαγνητοσκοπημένες συνεντεύξεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως αποδεικτικά στοιχεία κατά την ποινική διαδικασία, σύμφωνα με τους κανόνες της εθνικής νομοθεσίας.

5. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι, στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας σχετικά με τα αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 2 και 3, ο δικαστής μπορεί να διατάξει:

- α) η ακροαματική διαδικασία να διεξαχθεί κλεισμένων των θυρών, και
- β) το θύμα παιδικής ηλικίας να τύχει ακρόασης χωρίς να είναι παρόν, ιδίως με τη χρήση της κατάλληλης τεχνολογίας επικοινωνιών.

6. Το παρόν άρθρο εφαρμόζεται με την επιφύλαξη του άρθρου 12.

Άρθρο 16

Συνδρομή, στήριξη και προστασία για ασυνόδευτα παιδιά θύματα εμπορίας ανθρώπων

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι οι ειδικές ενέργειες που προορίζονται να συνδράμουν και να στηρίξουν τα παιδιά που είναι θύματα εμπορίας ανθρώπων, όπως αναφέρονται στο άρθρο 14 παράγραφος 1, λαμβάνουν δεόντως υπόψη τις προσωπικές και ειδικές περιστάσεις των ασυνόδευτων παιδιών θυμάτων.

2. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα με σκοπό την εξεύρεση μόνιμων λύσεων που βασίζονται σε εξατομικευμένη αξιολόγηση των βέλτιστων συμφερόντων των παιδιών.

3. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα ώστε να διασφαλίσουν ότι, κατά περίπτωση, ορίζεται κηδεμόνας σε ασυνόδευτα παιδιά θύματα εμπορίας ανθρώπων.

4. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα ώστε να διασφαλίσουν ότι, στο πλαίσιο ποινικής έρευνας και διαδικασίας,

ανάλογα με τον ρόλο των θυμάτων στην οικεία δικαιοσύνη οι αρμόδιες αρχές διορίζουν αντιπρόσωπο για το παιδί όταν είναι ασυνόδευτο ή αποχωρισμένο από την οικογένειά του.

5. Το παρόν άρθρο εφαρμόζεται με την επιφύλαξη των άρθρων 14 και 15.

Άρθρο 17

Αποζημίωση των θυμάτων

Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι τα θύματα εμπορίας ανθρώπων έχουν πρόσβαση σε υφιστάμενα προγράμματα αποζημίωσης θυμάτων εγκλημάτων βίας εκ προθέσεως.

Άρθρο 18

Πρόληψη

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα, όπως εκπαίδευση και κατάρτιση, για την αποθάρρυνση και μείωση της ζήτησης που ευνοεί όλες τις μορφές εκμετάλλευσης που συνδέονται με την εμπορία ανθρώπων.

2. Τα κράτη μέλη προβαίνουν σε κατάλληλες ενέργειες και μέσω του Διαδικτύου, όπως ενημερωτικές εκστρατείες και εκστρατείες ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης, προγράμματα έρευνας και εκπαίδευσης, ενδεχομένως σε συνεργασία με τις σχετικές οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και άλλους ενδιαφερομένους φορείς, με στόχο την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης και τον περιορισμό του κινδύνου που υφίσταται για τα άτομα, και ιδιαίτερα τα παιδιά, να πέσουν θύματα εμπορίας ανθρώπων.

3. Τα κράτη μέλη προωθούν την τακτική επιμόρφωση των λειτουργών που ενδέχεται να έλθουν σε επαφή με θύματα και δυνητικά θύματα εμπορίας ανθρώπων, συμπεριλαμβανομένων των αστυνομικών που εργάζονται στην πρώτη γραμμή, με σκοπό να τους δοθεί η δυνατότητα να εντοπίζουν και να αναλαμβάνουν τα θύματα και τα δυνητικά θύματα της εμπορίας ανθρώπων.

4. Προκειμένου να καταστεί αποτελεσματικότερη η πρόληψη και η καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων αποθαρρύνοντας τη ζήτηση, τα κράτη μέλη εξετάζουν το ενδεχόμενο λήψης μέτρων για την ποινικοποίηση της χρήσης υπηρεσιών που αποτελούν αντικείμενο της εκμετάλλευσης που αναφέρεται στο άρθρο 2, εφόσον ο χρήστης γνωρίζει ότι το πρόσωπο που παρέχει τις υπηρεσίες είναι θύμα ενός εκ των αδικημάτων που προβλέπονται στο άρθρο 2.

Άρθρο 19

Εθνικοί εισηγητές ή ισοδύναμοι μηχανισμοί

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για τον διορισμό εθνικών εισηγητών ή τη δημιουργία άλλων ανάλογων μηχανισμών. Τα καθήκοντα των μηχανισμών αυτών περιλαμβάνουν τη διεξαγωγή εκτιμήσεων σχετικά με τις τάσεις ως προς την εμπορία ανθρώπων, τη στάθμιση των αποτελεσμάτων των ενεργειών κατά της εμπορίας, καθώς και της συγκέντρωσης στατιστικών στοιχείων σε στενή συνεργασία με τις σχετικές οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που δραστηριοποιούνται στον τομέα αυτό, καθώς και την υποβολή αναφορών.

Άρθρο 20

Συντονισμός της στρατηγικής της Ένωσης κατά της εμπορίας ανθρώπων

Για να συμβάλουν στη συντονισμένη και ενοποιημένη στρατηγική της Ένωσης κατά της εμπορίας ανθρώπων, τα κράτη μέλη διευκολύνουν τα καθήκοντα του Συντονιστή Δράσης κατά της Εμπορίας (ΣΔΕ). Ειδικότερα τα κράτη μέλη διαβιβάζουν στον ΣΔΕ τις πληροφορίες που εμφανίζονται στο άρθρο 19, βάσει των οποίων ο ΣΔΕ συμμετέχει στη σύνταξη έκθεσης από την Επιτροπή ανά διετία σχετικά με την πρόοδο που σημειώνεται στις ενέργειες για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων.

Άρθρο 21

Αντικατάσταση της απόφασης-πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ

Η απόφαση-πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων αντικαθίσταται από την παρούσα πρόταση αναφορικά με τα κράτη μέλη που συμμετέχουν στην έκδοση της παρούσας οδηγίας, με την επιφύλαξη των υποχρεώσεων των κρατών μελών ως προς τις προθεσμίες μεταφοράς της απόφασης-πλαίσιο στην εθνική νομοθεσία.

Αναφορικά με τα κράτη μέλη που συμμετέχουν στην έκδοση της παρούσας οδηγίας, οι παραπομπές στην απόφαση-πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ θεωρούνται παραπομπές στην παρούσα οδηγία.

Άρθρο 22

Μεταφορά

1. Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία το αργότερο στις 6 Απριλίου 2013.

2. Τα κράτη μέλη διαβιβάζουν στην Επιτροπή το κείμενο των διατάξεων για τη μεταφορά στην εθνική τους νομοθεσία των υποχρεώσεων που τους επιβάλλονται δυνάμει της παρούσας οδηγίας.

3. Όταν τα κράτη μέλη θεσπίζουν τα εν λόγω μέτρα, αυτά περιέχουν ή συνοδεύονται από παραπομπή στην παρούσα οδηγία κατά την επίσημη δημοσίευσή τους. Ο τρόπος της παραπομπής αυτής καθορίζεται από τα κράτη μέλη.

Άρθρο 23

Υποβολή εκθέσεων

1. Η Επιτροπή, το αργότερο στις 6 Απριλίου 2015, υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο έκθεση στην οποία αξιολογείται το κατά πόσον τα κράτη μέλη έχουν λάβει τα απαραίτητα μέτρα για τη συμμόρφωση προς την παρούσα οδηγία, περιλαμβανομένης και της περιγραφής της δράσης που αναλαμβάνεται δυνάμει του άρθρου 18 παράγραφος 4 συνοδευόμενη, αν χρειάζεται, από νομοθετικές προτάσεις.

2. Η Επιτροπή, το αργότερο στις 6 Απριλίου 2016, υποβάλλει έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, στην οποία αξιολογούνται οι επιπτώσεις των υφιστάμενων εθνικών νομοθεσιών βάσει των οποίων καθίσταται ποινικό αδίκημα η χρήση υπηρεσιών που αποτελούν αντικείμενο της εκμετάλλευσης εμπορίας ανθρώπων, και σχετικά με την πρόληψη της εμπορίας ανθρώπων, η οποία θα συνοδεύεται, ενδεχομένως, από κατάλληλες προτάσεις.

Άρθρο 24

Έναρξη ισχύος

Η παρούσα οδηγία αρχίζει να ισχύει την ημέρα δημοσίευσής της στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Άρθρο 25

Αποδέκτες

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη σύμφωνα με τις Συνθήκες.

Στρασβούργο, 5 Απριλίου 2011.

Για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
Ο Πρόεδρος
J. BUZEK

Για το Συμβούλιο
Η Πρόεδρος
GYŐRI E.